۱۸۹۵ء

تقریظ از جناب منشی سنت لال صاحب متخلص بہ عنبر وکیل عدالت ممبر میونسپل بورڈ گورکھپور برادر مصنف کتاب ہذا کہ از حروف اول ہر شعر تاریخ طبع کتاب ہذا ظاہر می شود

حروف	بسم اللہ الرحمن الرحیم		اعداد
ہ	ہمہ حمد شایان آن کبریاست	کز و قالب آدمی را بناست	۵
س	ستود بندہ را کو بود بندہ وا	ستانیدہ ذات پروردگار	۶۰
ک	کسے کو نیارد ز معبود یاد	بگو کز وجودش نشانے مباد	۲۰
ن	ندانم کنم چون ادائے سپاس	کہ او برتر است از گمان و قیاس	۵۰
د	دل و دانش و فہم و عقل و خیال	مرا عطا بخشیدہ ذو الجلال	۴
م	مگر حیف یارائے تحمید نیست	جز از عفو تو ہیچ امید نیست	۴۰
ن	نہ نیک اعتقادم نہ کردار نیک	نہ رفتار نیک و نہ گفتار نیک	۵۰
ب	بہ غفلت ہمہ عمر بسر کردہ ام	بریں قول غالب نظر کردہ ام	۲
ب	بہ بخشائے بر ناکسے ہمچو من	تہی دست و درماندہ ام وائے من	۲
ب	برادر کہ ما را ز جان بہتر است	تنم را و [illegible] سر است	۲
ا	از و ہست ما را ہمہ کار و بار	از و ہست سرمایہ افتخار	۱
ا	از و در جہان نیکنامی مراست	از و پایگاہے گرامی مراست	۱
ا	از و جملہ فرخندگی ہائے من	کہ از ہمت اوست دلجائے من	۱

قطعۂ تاریخ طبع از جناب شاہ محمد عزیز الحق صاحب متخلص عزیز متوطن آستانہ چیپیہی پرگنہ سگڑی ضلع اعظم گڈھ

صفیر بلبل ہندوستان اومان پرشار
صدائے نغمۂ دمست بگوش ایران داد

گل طبیعت شگل مراد اومان پرشاد
چو بوئے گل بسر انجمن گل افشان داد

بہ ہفت پردۂ منظوم سبعہ سیارہ
بہ ہفت پیکر ہر ہفت کردہ اعلان داد

بہ عطر ہیئے سی گلہائے خاطر رنگین
بہ بال شوق عنادل ہوائے ایمان داد

بجوشش بحر خرد گوہر صفا ئین را
شعاع لمعۂ خورشید زابر نیسان داد

خطے کلام و نسبہ ہبہ مش مقالا نقش
کہ حرف و نقطہ دعنیش شرح ایقان داد

مپرس وصف معانی کہ رخان کلام
سواد زلف سیاہش نشان حیوان داد

نوائے نغمۂ نادر بشاخ شوق سرود
کہ عشق وصف الٰہی سخن دا فشان داد

نہال سبز گلدستہ گل سرخش بہ
ورق ورق بہ گل افشانی خیابان داد

نشان سال ز تجبیری عزیز عاصی گفت
بہ یک ہزار وسہ سیصد و سی ثنا خوان داد

قطعۂ تاریخ از جناب مولوی وکیل احمد صاحب متخلص فارغ رئیس موضع شیخ پور تپہ سکندرپور ضلع بلیا وکیل عدالت کشنری ضلع گورکھپور

گفت عمان شرح نامۂ اومان پرشاد
ہفت پیکر بہ مناجات خدا ند عباد

ہفت اختر بہ سپہر او جتش کردہ طلوع
ہفت کشور شدہ ورتجہ کلامش آباد

ہفت دفتر بود این ہفتہ بیت دلکش
ہفت گوہر بسر تاج سخن خوش بہ نہاد

زد چو ہفت فلک بہ سپہر شیا گردان
ہفت روز است بہ گیتی سبب کون فساد

شاد باد آنکہ رقم از سر اخلاص نمود
وانکہ خواندش بدل از اثر صدق و سداد

سب سے بڑھ کر ہوا عزیز مجھے
منشی سنت لال عنبر ہے

اور جو کہتے ہیں بڑے بھائی
خلق میں کون اُنسے بڑھ کر ہے

دل میں ہیں مسئلے تصوف کے
شکر خالق سدا زبان پر ہے

عنبر ایک روز لائے میرے پاس
ایک تحفہ جو سب سے بہتر ہے

اور اس طرح مجھ سے فرمایا
یہ مناجات ہفت پیکر ہے

لطف آیا جو اُسکے پڑھنے میں
سچ تو یون ہے بیان سے باہر ہے

میں نے پڑھ کر اُسے کہا آمین
ہے یہی لفظ جو مقرر ہے

ہاتف غیب سے ندا یہ رہی
فکر ناحق کی تجھکو مضطر ہے

ہو مناجات ہفت پیکر سے
لفظ آمین ضم تو بہتر ہے
١٣١٢

قطعہ تاریخ طبع از جناب منشی محمد حسن صاحب متخلص بہ عجیب گورکھپوری

آج تصنیف میں ہے ہفت پیکر عجیب
کرے جو اسے ورد ہو خوش نصیب

ہوئی جب سبب سے سال فصلی کی فکر
تو دل بول اٹھا عجیب و غریب
١٣١٢

غلط نامہ مناجات ہفت پیکر

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
٢	٣	برگ وجہ ہے	برگ وجود ہے	٣٢	١٢	باالطافت	بالطافت
٢	٦	سیا	سیار	٤٣	١٢	لب شناسم	نشناسم
١٢	٩	ما	با	״	״	شفقیت	شفقت
١٦	١١	برون	بردن	٤٩	٣	یاد بنہان	یاد تو پنہان

بسم الله الرحمن الرحیم

ای خدائے من پناهِ دو جهان | از تو روشن گشت این کون و مکان

ای که تو هر قلب را ایمان دهی | ای که تو گم گشته را عرفان دهی

ای که تو هر درد را درمان دهی | ای که تو درمانده را سامان دهی

تو مرا آوردی از کتم عدم | تا نهادم من درین هستی قدم

من ز سودائے که در دل داشتم | جمله در بازار لطفت یافتم

آنچه مے بایست ما را دادهٔ | روز و شب بر بخششم آمادهٔ

دادهٔ یا رب تو ما را چشم و گوش | نیز دادی علم و دانش عقل و هوش

دست و پا دادی پئے رفتار ما | این زبان ما پئے گفتار ما

دادهٔ دل اندرو رازِ نهان | زانکه هستی کار ساز دو جهان

مشک اندر نافهٔ آهو دهی | مشک نافه را چنین خوشبو دهی

از زمین تیره آری آب و نان | تا ازو تازه شود هر روز جان

آب و نان را تو ز حکمت خون کنی ملا
نیز از خون جسم را گلگون کنی ملا

خون ز حکمت می شود شیر سپید
گر تو سے خواہی بر آرد بار بید

برگ چوبے را کنی سر و چمن
بیکسے را پیشوائے انجمن

خار را گل میدہی گل پر ز بو
از ثنایت بر زبان ہا گفتگو

سبزۂ شیرین دہی انگور را
شہد خالص میدہی زنبور را

چرخ دوار از برائے ما رود
انجم سیّا از براے ما رود

آفتاب و ماہتاب و ابر و باد
می دوند این ہا پئے ما شاد شاد

روز بہرِ سیر و تفریح من است
شب برائے عیش و آرامِ تن است

این زمینِ بس فراخ و برد بار
روز می آرد ز حکمت برگ و بار

سبزہ زار و کوہسار و دشت و راغ
از برائے ما تو کردی کشت و باغ

تو ہمہ را رزق و توشہ میدہی
ہر شجر را برگ و خوشہ میدہی

استخوان را میکنی نخلِ بزرگ
مور از تو می شود پیلِ سترگ

کوہ گردد از تو یک بشکستہ کاہ
ذرہ از تو می شود مانند ماہ

تو مس پوسیده را زر میکنی | تو گدائے ما توانگر میکنی

این گل رعنا و پربوی و نگار | از پئے ما کرده باغ و بهار

میوه هائے خوشگوار و بیحد زمغز | از برائے ما تو کردی نغز نغز

بر زمین فرش زمردگون زتست | برگ گوناگون و بوقلمون زتست

لایق هر کس دهی آب و هوا | از برائے درد و بیماری دوا

تا که باشیم من فدا یا درامان | میرسد امداد مارا هر زمان

شد بزرگ این آدم خاکی زتو | از فلک بگذشت در پاکی زتو

یک پیاده از تو میگردد وزیر | مفلسی بے مایه را سازی امیر

شکر این انعام هائے بیشمار | چون توانم کردن اے پروردگار

از حسد و نخوت و کبر و غرور | تو مرا از معصیتها دار دور

از شر شیطان و شر ظالمان | یا الهی الامان و الامان

دوستانم را تو با من کن شفیق | دشمنانم را به لعنتها غریق

هیچ کس یابد نه رنج از دست من | کن به نیکی ها تو بند دست من

تو مرا محفوظ دار از دشمنان
تا نگهدارند شان دست و زبان

گفتگوئے من چو نیکان می شود
این دلِ من سوے ہر بد می رود

میوۂ کو در نظر رنگین تر است
وقت خوردن ترش ہم سنگین است

قول و فعل من چو آن میوه شده است
بد سگالی ہا مرا شیوه شده است

ظاہر من چون نمی بینند عیب
باطنِ من تو ہمیدانی زغیب

میوۂ پخته کنی تو خام را
نیکنامی میدہی بدنام را

میوۂ ترش از تو شیرین می شود
میوۂ خام از تو رنگین می شود

فعل ما را تو به نیکی کن بدل
تا نیفتیم از بدی ہا در خلل

حاسد و بدگوے و بدخوئے جہان
آنکه بکشایند بر نیکان زبان

بر دلِ من طعنه ہائے این گروه
کن چنان که قطرۂ باران به کوه

چون نه می ماند مرا راهِ گریز
می رود لطفت سوے ما تیز تیز

چونکه عاجز می شویم در راه جو
پیش ما خصمی ہمی آید ز تو

نیست نزدم ہیچ نقدِ بندگی
یافتم از زندگی شرمندگی

تو مرا شرمنده از خویش دار — عفو خود را مرهم این ریش دار

تو مدد کن که حکیم حاذقی — نیک و بد را بی تکلف رازقی

مقبلان را نیست مجبوری ز تو — کی بود خاص ترا دوری ز تو

نیست ما را جز عنایات تو حل — تا کنم من یک قدم در کار نقل

گرچه هستم من گنهگار و فجور — روز و شب باشم همی در مکر و زور

شرم دارم از لسان مردمان — روی خود را چون نمایم با کسان

جز عنایات تو ما را نیست کس — کو بود بر حال من فریاد رس

چونکه بنده می شود مجبور تر — میکنی بر وی تو از رحمت نظر

گر خطا آمد ز من تو در گذار — هست نام پاک تو آمرزگار

تو مکن رنجم خدایا از غضب — تو مرا بسیار در دستگی

گر نمی داریم ما حسن تمیز — دست گیر ما تو باشی ای عزیز

راه مردن سخت و هم دشوار تر — تو مرا آسان بکن راه سفر

چونکه در دنیا تو کردی نیکنام — دار در عقبی مرا هم شادکام

از خیال نفع و هم نقصان ما / ملتفت گردد همیشه جان ما

تو مرا در یاد خود کن مستقل / گرچه من فرمان نبردم تو بهل

تو مرا در یاد خود دایم بدار / سایهٔ الطاف خود دایم بدار

تو مرا بر دیگری سایل مکن / خاطرم را غیر خود مایل مکن

چشم ما را جود و احسان تو بس / چشم من هرگز مکن بر دست کس

دست ما را دار بر دست کسان / آبرو ده تو مرا در دو جهان

گرچه ما داریم بس جرم و قصور / تو مرا یارب مکن از خویش دور

بنده پیش تو گنهگار آمده / نام تو ستار و غفار آمده

گر کنی مقبول ما را یا که رد / جز در تو سر کجا خواهیم زد

جز در تو نیست ما را چاره / رحم کن یارب تو بر بیچاره

چونکه درد را دوا پیدا شود / بندگان از لطف عامت وا شود

من کنون از درد رنجوری خویش / روز و شب دارم خدایا سینه ریش

درد ما را زود تر درمان بکن / نیم جانی را تو یارب جان بکن

غفلت و گستاخی و تقصیرها — در دعایم می کنند تاثیرها

مقبلی از رفتن بی راه نیست — ورنه دست فیض تو کوتاه نیست

من درین تا کی رسد بانگم بگوش — کی بیاید بحر بخشایش بجوش

هم ز فضل خویشتن ای مهربان — وارهان ما را تو از درد گران

گر کنی سازی دعای من قبول — مردمان دانند ما را بوالفضول

نقرهٔ خالص بود با هم یکی — ضرب خود دارند هر شاهنشهی

جمله سکه را بآتش چون نهم — تا نشان وحدت نقره دهم

این چنین شد مذهب و ملت خلاف — لیک در باطن نباشد اختلاف

ترک و ایرانی و چینی هندوی — زابلی و کابلی و غزنوی

جمله ز اقلیم شمال و مغربی — جمله مخلوق جنوب و مشرقی

در زبان خود دعاها می کنند — در زبان خود ثناها می کنند

اندرین معنی بگفته مولوی — آنکه او سفت است دُر مثنوی

هندیان را اصطلاح هند مدح — سندیان را اصطلاح سند مدح

تو دعا سازے جملہ مخلوقات خویش   می پذیری و نهی مرهم به ریش

قلب می بایست و سوز اندرون   نیست حاجت با لباس زرد گون

نیست حاجت به کمر زنار را   نیست حاجت جامه و دستار را

اندرون پُر باید از سوز و گداز   نیست حاجت با نمایش از نماز

نیست حاجت با ازار و با عبا   نیست حاجت با کمربند و قبا

نیست حاجت که بود صاحب نژاد   نیست حاجت که بود عالی نهاد

نیست حاجت که بود شاهِ جهان   نیست بے وقعت درینجا پاسبان

هر که خواهد تا بیاید بے خطر   نیست اینجا حاجب و دربانِ در

هر که می آید باخلاصِ درون   در خطا ئے خویش گشته سرنگون

تو کنی او را به لطفِ خود قبول   گرچه چل سالش گذشته در فضول

بر درِ تو آمدم من با امید   از درِ تو چون شوم من نا امید

دار مارا در پسِ خاصانِ خویش   لطف و احسانِ تو باشد بیش بیش

تمام شد

بسم الله الرحمن الرحیم

ستایش سزاوار یزدان پاک — ازو هست آب آتش و باد و خاک

خداوند ماه و خداوند مهر — خداوند این هفت گردان سپهر

ازو گشت پیدا زمین و زمان — ازو هست پیدایش انس و جان

بلند آسمان و زمین فراخ — ازو گشت صحرا و ایوان و کاخ

زمین و زمان و مکان آفرید — درین قالب خاک جان آفرید

پی ستر پوشی هر مرد و زن — ز پنبه درست آمده پیرهن

کلاه و گلوبند و سربند ساخت — ازار و قبا و کمربند ساخت

ازو پرنیان گشت و دیبا ازو — شده جمله پوشاک زیبا ازو

قبا کرد از خاصه و از حریر — که پوشند شاه و امیر و فقیر

شده بستر و نیز بالین شده — هم از لطف او فرش و قالین شده

ز کرم آرد ابریشم پرنگار — صدف را دهد لولو آبدار

به فیروزه داد بهست او رنگ را | دهد لعل و فیروزه او سنگ را

دهد لعل و گوهر ز دریا و سنگ | زمرد از و یافته آب و رنگ

از و گشت الماس را آب و تاب | از و گشت یاقوت را رنگ و آب

هم از زر و از گوهر آب دار | ز یاقوت رخشنده و پر نگار

ز مرجان و هم از عقیق یمن | فرا هم نماید پئے زیب تن

ز اسپ و ز پیل و ستور و شتر | از و گشت از قاف تا قاف پر

ز قدرت همه رام گشته مرا | پئے بار در دام گشته مرا

از و گشت کشت و از و گشت باغ | که دارم ز گلها معطر دماغ

ز اقسام گلها که می آرد او | دگر گونه رنگ و دگر گونه بو

همه باغ را پر کند از درخت | دهد میوه نرم از شاخ سخت

درختان بستان را باغبان | دهد آب و دارد نگه هر زمان

و لیکن نباشند با آب و تاب | اگر باغبان غفلت آرد ز آب

درختان صحرا و بر کوه و سنگ | ز الطاف او سبز دارند رنگ

ز احکام او سبزه خاکسارها   بر این جور هاننگ دارد نه عار

امر خویش می بالد او دمبدم   به تعمیل حکمش ز سر تا قدم

فراخی دهد مفلس تنگ را   کند افسر لشکر او لنگ را

ز چوپان کند شاه کشورستان   شود ابلهی از دهی اهل زبان

ز قدرت دهد بال دیو مرغ را   رسد قسمت روز سیمرغ را

دهد قسمت روز بالنگ و گورها   که نه کسب دارد نه بازو نه زور

خورد قسمت خویش آن اژدها   که جنبش نباشد مر او را ز جا

به کوه و به صحرا به کشت و به راغ   رساند خورشش با غلیواز و زاغ

به دشت و بیابان دهد با پلنگ   رساند به آب روان با نهنگ

به وقتیکه تقسیم روزی کند   نه دشمن شناسد نه نیک و نه بد

یتیمی شود پیشوای گروه   شود ریگ صحرا ز لطفش چو کوه

ز تخمی برآرد درخت کلان   یکی را کند سرگروه یلان

بزرگی دهد با یکی خادمی   یکی را به ملکی کند حاکمی

یکی را کسا پادشاه جهان | که باشند مردم ازو در امان
تو ای داور کردگار جهان | ز تو نیست مخفی نهان و عیان
تو بخشی به رحمت گناه مرا | به انعام خود کن نگاه مرا
همه روز باشم به تحصیل مال | شب آمد شدم در پی خط و خال
همه روز در فکر خوردن گذشت | همه شب به آرام بردن گذشت
غذاهای پاکیزه و دل پسند | چه نان و چه روغن چه شیر و چه قند
کباب پسندیده مرغ و بره | ابقولات و اقسام های تره
همه میوه شیرین ز شهد و شکر | به پوست و به لذت به از یک دگر
همه هرچه انگه که خواهد دلم | تو از فضل خود میرسانی بهم
بچیزی که در خاطر آید مرا | به چشمم به خوانم نماید مرا
باین بخشش وجود و اکرام تو | به غفلت نگیرم گهی نام تو
خدایم بخشنده ما ترکی [illegible] | به خاطر نداریم نقش و دلی
کرم های تو کرد ما را دلیر | که باشم به آرام تن خفته سیر

بدانم ترا آنکه هستی رحیم — به یک لحظه بخشی گناه عظیم

چو جرم من آید گهی در شمار — گران باشد عفو تو ای کردگار

نگردان مرا خوار نزد کسان — تو یاری دهی با کسان و مهان

بهم چشم و هم پیشه عزت بده — به من از کسان بار منت منه

تو دانی که قولی به ناکسان بلا — مرا می نماید چو گرز گران

تو دانی که داریم قلب رقیق — به الطاف خود باش بر ما شفیق

مرا شرمساری بده بهر نان — تو باشی بانعام خود مهربان

کسانیکه او پیش سلطان روند — ز اول رضاجوی دربان شوند

شد او را چه در پیش سلطان گزر — از امید از بیم شد منتشر

ز تو آنچه خواهم بگویم به راز دل — ندارم ز تو خوف ای بی نیاز

خوش است آن زمانیکه در روزگار — ز تو هر چه آید مرا کردگار

تو اکرام بر من چنان می کنی — که بایست مارا همان میکنی

کسی را هر آنکس که می پرورد — ورا دوردار از فعال بدا

دهد رزق و هم ناز بردارد او مرا | گناهش ببخشد بخشنده آمرزگار

به این ناز نعمت چه دارد مرا | به دست کسی چون سپارد مرا

همی دارم امید ای کردگار | که پیش کسی تو مکن شرمسار

چو نا امید گشتم ز برنا و پیر | فگندم سرم بر درت ناگزیر

مرا جود و انعام و لطف تو بس | مکن حاجتم را تو بر دست کس

ندارم ز سرمایه بندگی | به غفلت بسر کرده ام زندگی

رها کن تو ما را ز درد و بلا | که در رنج و سختی شده ام مبتلا

هر از دست خود آنچه خواهی بکن | ز دست تو ما را نه باشد سخن

ز اعمال ما سیه بود پر قصور | به احسان و الطاف خود دار دور

تو ما را به گرد گناهی مکن | سیه شیوه روسیاهی مکن

به عمرم چهل سال بگذشت و شش | بکار جهان مانده در کشمکش

همه روز باشیم در این و آن | پراگنده خاطر ز کار جهان

همی بود قوت اجتناب | ز کردار در فعل بد و ناصواب

چهل سال و بیشتر معصیت کرده ام — به غفلت همه عمر خود برده ام

همه روز در معصیت دیده ام — ز الطاف خود عیب پوشیده ام

تو از رزق گاهی نه کم کرده — اضافه بود دمبدم کرده

اضافه چه باشد هم از لطف خویش — رسانی تو ما را ز اندازه بیش

همی دانم ای کردگار جهان — که چون کار شد سخت بر بندگان

بسوی تو مانند طریق گریز — نه حاصل بود دستگاه ستیز

تو از لطف خود میرهانی ز بند — بانعام و احسان کنی بهره مند

چنین گفت فردوسی خوش بیان — که دارد به جنت ز لطفت مکان

چو بر بندگان کار گردد دراز — خداوند گیتی کشایدش باز

گنهگارم و آمدم با امید — چگونه شوم از درت ناامید

همیشه توئی حاجتم را پناه — بلطف تو اکنون بدارم نگاه

کنون ای خداوندگار سپهر — گه آمد که بینی سوی ما بمهر

تمام شد

ریحان ز تو یافته است بوئے — گلشته بهار تو به سوئے

اشجار ز تو شده نشاداب — انهار ز تو شده سیراب

غم گشته بسیار د تو هم نو — از حکم تو هست در تگ و دو

آرایش آسمان به انجم — زیبائش این زمین ز مردم

تو داده نور مهر و مه را — تسکین ز تو شده گدا و شه را

کمزور ز تو شود توانا — ابله ز تو می‌شود چو دانا

موری ز تو میشود چو شیرے — یک پشه ز تو شود دلیرے

سلطان ز تو یافته است جاهی — یک ذره ز تو شود چو ماهی

در روزی تو رهی هر روبه و شیر — هم پشه و باز از تو شده سیر

این چشمه روان بلند از تو — سیاره بر وجود دند از تو

قسمت ز تو مقرر است با جبل — از قسمت که میرسد ابا اجل

خاک از تو چه یافته است پستی — هر گوند چه تو نقش بستی

گشتم همه عمر در مناهی — شد نامه من سیاه از سیاهی

بسم الله الرحمن الرحیم

خداوندا تو کردی خاک را پاک ‌‌‌‌ ‌ ‌ تو دادی درد دل در قالب خاک

تو آوردی زمین و آسمان را ‌ ‌ ‌ بیاد خویش دادی ذوق جان را

ز خاک و آب آوردی تو دل را ‌ ‌ ‌ شراب عشق دادی جام گل را

چو زان می جرعه افتد بر افلاک ‌ ‌ ‌ بسوزد پاک و هم گردد همه خاک

اگر این آب و گل شد حامل او ‌ ‌ ‌ ازین می میشود سرخوش دل او

پسند آمد ترا این صورت خاک ‌ ‌ ‌ گر او بگذشت در عزت ز افلاک

بزرگ این صورت خاک از ملک شد ‌ ‌ ‌ بلندی یافت برتر از فلک شد

جمال و حسن بخشیدی تو با گل ‌ ‌ ‌ ز تو در عشق شد شوریده بلبل

تو کردی شمع را پر نور پیدا ‌ ‌ ‌ که پروانه بگشت است شیدا

چه شیدا بلکه او در باخته هوش ‌ ‌ ‌ بسوزد خویشتن را از سر جوش

ز تو مجنون شده در عشق ماهر ‌ ‌ ‌ ز تو گردیده حسن و عشق ظاهر

ز تو دارند مردان وجد و حالے | نمی آرند بر خاطر ملالے

بعشق تو بداده جان و تن را | بیادت چاک کرده پیرهن را

بیادت ذوق بستند در تمنا ها | بدست جان ستاده محو دعا ها

ز تو توفیق آید در مناجات | تو مے باشی پناه جمله حاجات

ز توفیق می آید ثنا را | شود هر دست می خیزد دعا را

ز تو هر لحظه می یابند راحت | روا از تو شود هر لحظه حاجت

چو می خواهی دهی از لطف یارے | بیاید از تو مارا سهل زارے

چو آید بندگان را کار دشوار | شود لطف و عنایات تو غمخوار

تو دادی بندگان را خاکساری | تو دادی بندگان را عجز و زاری

تو آموزی مرا معنی نو گفتن | تو آموزی مرا الفاظ بستن را

زبان طوطی شکر بیان را | بیاموزی تو زاغ بد زبان را

تو آموزی به بلبل شاعری را | به مفلس میدهی تو افسری را

بنادان میدهی تو عقل و ادراک | کنی از لطف خود ناپاک را پاک

خراب و خسته گردد شاد از تو — ز ویرانه شود آباد از تو

به ویرانه ز تو شد باغ و گلشن — شب تیره ز تو هم روز روشن

ز تو گم گشته می آید بجائی — شود گمراهی از تو رهنمائی

گدائی را کنی تو بادشاهی — دهی از لطف خود اعزاز و جاهی

ز فضل تو شود یک ذره چون هور — ضعیفی گردد از تو صاحب زور

ز لطف تو شود زندیق شاغل — کنی در حلقهٔ خاصان تو داخل

گنهگار از تو گردد عارف دهر — شود از قدرتت شهد و شکر زهر

تو هستی مالک و هم خالق من — ز تو هر روزی رسد ای رازق من

ز تو هر درد را آید دوائی — ز تو هر فرد را آید غذائی

تو کردی دانه ها از جو و گندم — کزو سازند نان از بهر مردم

نوشتی تو به هر دانه نامش — که می آید بهنگام طعامش

کجا خود شکر انعامت گزارم — چگونه لطف و احسانت شمارم

اگر هر موی تن گردد زبان ها — نمی دارم یارای بیان ها

تو می دانی تردد ہا کہ دارم
تو مے دانی ضمیر بے زبان را
تو می دانی ضمیر مار و ہم مور
تو می دانی دل مرغ و بہایم
تو زائل کن ترددہاے ما را
رسانی مرہم ریش درونم
سگے کو گم شود از مالک خویش
بہر جاے کہ او گردد بزاری
خورد از دست طفلان سنگ ہم چوب
سگان کوچہ ہاں پیش از گومی دریدن
ز زخم ناخن و دندان خونخوارے
چکان خون از سرو گردنش چاک
بہر سو می دود از درد بیتاب

فضول است آنکہ او را بر نگارم
تو می دانی دل پیر و جوان را
تو می دانی ضمیر شیر و ہم گور
رسانی مرہمے بر ریش دایم
تو تسکین میدہی شاہ و گدا را
تو مے دانی کہ من از درد چونم
ہمی گردد بہر در با دل ریش
بود در بیقراری و بہ خواری
دوان مردم زہر سو بازد و کوب
گرفتہ دستہاے وگوش و گردن
شدہ مجروح و از جان گشتہ بیزار
شدہ ہر زخمہائیش چاک در چاک
بزاری و بخواری چشم پر آب

نمی یابد کسے را دوست و غمخوار — گر از رحمت بہ بیند حالتِ زار

رہاند مر ورا از دستِ طفلان — نشد مرہم ورا بہر زخمِ دندان

بہ مجبوری ندارد طاقتِ جنگ — تلاش بیکار از چوب و ہم از سنگ

نہ در تن قدرتِ جنگ و ستیزش — نہ از سوئے ورا راہِ گریزش

نہ روئے ماندن و نہ پائے رفتن — نہ خاموشی نہ او را جائے گفتن

چو آن سگ از تو من ہم گشتہ ام گم — بہ جُستنا نم سپہر در بہتان [illegible]

ہمی گردد خیالِ من بہ آن راہ — کز آن گم گشتہ ام حیران شدم آہ

ز سعی خود توانم کے رسیدن — مقام و جایگاہِ خویش دیدن

یقین دارم کنی تو یاد از من — نہ بودی تو گہے ناشاد از من

ز یادِ تو بہ خاطر شاد باشم — بیادِ تو ز غم آزاد باشم

بیادت گشت رنج و غم ز دل دور — بیادت گشت زنگارم ہمہ نور

بیادت شادمانی شد غلامم — بیادت شد مئ عشرت بجامم

بیادِ تو ہمین در ترک تازم — بیادِ تو ہمی بر خویش نازم

بیاد تو قفس اندر در آییم — بیاد تو چو مستان می سرائیم

بیاد تو همین در خویشتن بالم — بیاد تو همینا در وجد و حالم

بیاد تو خبر از تن ندارم — بیادت یاد پیراهن ندارم

بیادت گشته چون مستان بیهوش — بردم من سوی صحرا از سر جوش

بیادت تنگ گشته جامه بر تن — بیاد تو فدا جان و دل من

همی خواهم ز تو ای دادرس من — که تا باشد به من این جامهٔ تن

دل ما را فراموشی نه باشد — ز ذکر و یاد خاموشی نباشد

همین خواهم که تا روز قیامت — تو داری اعتقاد من سلامت

مرا گرد خطا با تو گردان ۱۰ — همین باشیم مثل بید لرزان

ز دست عیب تو روزی سیاه ام — ز لطف خویش بر من مهربان باش

ز دست عیب با کردی کار و بارم — ز لطف تو همی امید دارم

نمی دارم تاب و صبر در دل — اگر گردد ز الطافم تو حاصل

ز دل بیتابی من دور گردان — سیاهی را بدل از نور گردان

ز کردار بد من تو نه جوشی | گناه آمد ز من تو عیب پوشی

نیست بر من ترا منت کس | مرا احسان دهم انعام تو بس

نگاهم را به جود خاص خود دار | باحسانِ کسان هرگز مکن خوار

مرا محفوظ دار از هر بلا ها | برحمت دور دار از من خطا ها

چهل سالم گذشت و شش از آن پس | تهی دارم به یک جو منت کس

بالطاف و باکرام تو بودم | باحسان و بالطاف تو بودم

بسی بگذشت و باقی مانده زان کم | بسی با ملک بیشش کمی ختم

بجود و لطف و احسانِ تو باشم | باحکام و لطف فرمان تو باشم

چه آید بر دلِ من صد هزار پیچ | بامداد آید الطافِ تو بی هیچ

بجز تو کیست تا ما را رهاند | رهانیدن که داند کی تواند

سپر ما را به نزدِ هر مغرور | مرا هم از تکبر دار تو دور

شده از غفلتِ من راه پنهان | شدم از کرده خود من پشیمان

تو از راهِ خطا ما را نگهدار | کنون از معصیت ما را برآر

مرا از بار معصیت تو رهانی | تو احوال درد و غم را بدانی

گذشته روز و شب در قیل و قالی | شده این عمر من ضایع بیحالی

سبب تحصیل زر کردم غلامی | نه کردم فکر بهر نیکنامی

شبی بگذشت در خواب و به غفلت | کنون تو دستگیری کن به رحمت

مرا تو در پی خاصان خود دار | اگرچه ما خطا کردیم بسیار

شنیده استم که در روز قیامت | گنهگاران چو از شرم و ندامت

بدرگاهت رسند از حد پشیمان | دل صدپاره و بر خویش لرزان

بهمراه بندگان وا رهانی | بمقصود دل ایشان رسانی

چنین گفته است مولانای جامی | که او بنده است گر بی نیکنامی

گناهانم اگر از حد برون است | هزاران بار زان لطفت فزون است

گناهانم چه باشد پیش لطفت | تو پوشی عیب من از مهر و رحمت

بالطاف تو من امید دارم | باکرام تو چشم خویش دارم

تمام شد

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا جمله سزاوار تست | بنده بیچاره خطاوار تست
از در تو یافته تقدیر او | از در تو یافته تدبیر او
می شود او از کرمت پادشاه | یافته او از در تو عز و جاه
این همه توفیق که می یابد او | چون نه به درگاه تو بشتابد او
چونکه تو از لطف بدو می نظر | عزت و حشمت تو دهی سر بسر
بی طلب او تو دهی شیر را | تا نه دهی قوت و تدبیر را
چونکه ز الطاف تو دندان دهی | از پی او روغن و هم نان دهی
دست ورا هم بدهی و پا دهی | بهر سکونت تو ورا جا دهی
بدهی از لطف و دماغ و بصر | تا که بالطاف تو دارد نظر
از کرم خود همه سامان دهی | در دل او نور ز ایمان دهی
جان و دلش مایل خود می کنی | دور ز هر نیک و ز بد می کنی

در طلبت گشته ز خود بی خبر | نیست درا فکر ز خیر و ز شر

در دل او گشته مذاق دگر | لوح دلش راست سیاق دگر

این همه چون بی طلب او دهی | و مسبدم از تو رسد او را بهی

بنده چو بیند در الطاف باز | چون نه کند دست دعا را دراز

نیست درا جز تو رسی دیگری | نیست درا رهگذری دیگری

از در تو بنده چگونه رود | کیست کسی تا بدر او کند

چون نه کنم سجده بسوی تو من | یافته ام از تو سر و چشم و تن

سجده چه باشد دل و جانم فدا | این دهن و نطق و زبانم فدا

گفتن حمد تو مجالم نه بود | بهره بدین پر و بالم نه بود

از رهِ اکرام تو دادی دهان | در دهنِ من ز تو آمد زبان

داده توفیق ثنای خودم | تا ز ثنای تو مشرف شدم

گرچه ندانم ز غلط یا صحیح | چون تو پسندی همه باشد فصیح

کیست گیاهی بجنابانِ باغ | همسری کبک نشاید ز زاغ

کبک قدم می‌نهد از حسن و ناز / زاغ کجا شد که کند پا دراز

گل شده مغرور به حسن و جمال / یافته است او ز تو رنگ کمال

نیست گیاهی که مقابل شود / شرم و حیا پیش دلیلش می‌دود

گرچه گیاه است الهی ذلیل / آره از حکم تو او است خلیل

می‌خورد از بهر نما آب او / فرش زمین گشته پی خواب او

دیده ام او را بیابان و ریگ / هست میان ریگ چو پلو دیگ

از پیش مور نه غم دارد او / زانکه ز تو لطف و کرم دارد او

تو ز عنایات مداری خیال / ناز کند گرچه ندارد جمال

هر که درین دیر خرابات او / چاره نمی دارد و سنی آبد

نیست ورا حسن و جمال و شعور / گشته از وجه خلایق نفور

تو ز ره لطف مداری نظر / زانکه ورا نیست بجز تو دگر

هست امیدم که قبولم کنی / جز تو مرا نیست کسی ای غنی

گرچه مرا نیست کمال و جمال / از تو امید است مرا ذو الجلال

هر لطف وجود تو ما راست ناز ... بر کریم تست مرا ترک تاز

گرچه مرا خوار بدانند و خس ... در لطف خود بشمارند کس بلا

ما با امید تو نداریم غم ... لطف تو بینیم چو ما دیده بدم

نیست با امید تو ما را خبر بلا ... از تن و از جامه و از پا و سر

نیست با امید تو ما را خیال ... از زر و از گوهر و از گنج و مال

ما با امید تو نداریم رنج بلا ... ما با امید کریست نغمه سنج

بنده چو بیند ز خداوند خویش ... لطف و عنایات ز اندازه بیش

کی بتواند که چو یک لمحه او ... غافل و صابر بود از جستجو

نیست محال که کشاییم زبان ... صبر نباید که بداریم نهان

حمد تو از شوق بگوییم ز دل ... لطف همی آید و پوییم ز دل

این زر و نقره ز تو شد ارجمند ... جمله خلایق پی او مستمند

داده از لطف ورا عز و جاه ... یافته او جای بر فرق شاه

گرچه بود او بمثال سفال ... از کرمت یافته است این کمال

از کرامت قاضی حاجات شد | منتظم جملہ مہمات شد

در پے او جملہ خلایق دوان | گشتہ پریشان ہمہ پیر و جوان

در پے او جاہل و فاضل روان | در پے او ابلہ و عاقل روان

در طلبش علم و فن آموختہ | در طلبش گشتہ بر و سوختہ

در طلبش آیت قرآن بدست | در طلبش رایت سلطان بپست

در طلبش گشتہ با امید و بیم | در طلبش کردہ دل و جان دو نیم

در طلبش چاکر و خادم شدہ | در طلبش بندہ نادم شدہ

در طلبش کردہ لباس فقیر | در طلبش گشتہ ضعیف و حقیر

در طلبش خاک بسر می کنند | موے پراگندہ بسر می کنند

در طلبش کردہ کمر بر میان | در طلبش گشتہ پریشان ز جان

در طلبش سوے زراعت روند | در طلبش سوے تجارت شوند

نعمت دنیا شدہ حاصل ازو | دار و مدار ہمہ عالم بدو

لقمہ پسندیدہ و شیرین دہن | میوہ اقسام ازو پر ز خند

پارچه هر رنگ از تو خیزید | هر همه اسباب از وے بزید
چون به تامل به نمودم خیال | هست ز زر و سیم و خشت و سفال
از کرمت یافته اعزاز او | جمله خلایق شده در جستجو
از کرمت ذره شود آفتاب | قطره تا چه شود دُر ناب
سنگ ز تو لعل بدخشان شود | هم ز تو الماس درخشان شود
بیش بها گشته ز سیم و زر | بیش بها گشته یکی از دگر
از ره انعام تو دادی به من | جسم ز خاک و سپه او پیرهن
دانش و ادراک مرا داده | صحن و گلستان و سرا داده
داده زرها به ترازوے من | از عمل قوت بازوے من
از ره الطاف سلامت بدار | قوت بازوے مرا کردگار
تا که بیارم ز بازوے خود | زور بدارم ز بازوے خود
داده از لطف تو جاه و حشم | یافته ام از تو غلام و خدم
داده اقسام سواری به من | تا که از و باشدم آرام تن

چشم مرا مایل خود کرده‌ای ۔ قلب مرا سایل خود کرده‌ای

چشم ندارند ز من مردمان ۔ چشم مرا نیست به دست کسان

کرده در خلق مرا نیک نام ۔ گشته‌ام از لطف تو من شادکام

این همه اعزاز ز تو یافتم ۔ لیک سر خود ز تو برتافتم

حکم تو تعمیل نکردم ز دل ۔ مانده خجل زانکه در افتاده به گل

قیمت این عمر نه دریافتم ۔ عمر گرانمایه تلف ساختم

عمر به فکر زر و دولت گذشت ۔ وقت عزیزم پی شهوت گذشت

توبه کنم از عمل زشت خویش ۔ آمده شرمنده [illegible] درویش

توبه ز نگرفتن گنج کسان ۔ توبه از آن دادن رنج کسان

توبه از آن دیدن مغرور جاه ۔ توبه از این جاه خود آرا سیاه

توبه از آن نخوت و گم گشتگی ۔ توبه از آن غفلت و آشفتگی

توبه از آن رفتن راه خطا ۔ توبه از آن کردن ظلم و جفا

توبه از آن دیدن حسن و جمال ۔ توبه از آن رفتن بهر خیال

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ای که در امر تو سماک و سمک ‏ ‏ ‏ ای که در حکم تست جن و ملک

برتری داده به عرش برین ‏ ‏ ‏ هم تو گسترده چو فرش زمین

بر بلندی ز تست این افلاک ‏ ‏ ‏ یافته است از تو پستی خاک

هست بلندی ز تو و هم پستی ‏ ‏ ‏ تو نشیب و فراز را هستی

انجم از تست و ماهتاب از تو ‏ ‏ ‏ ذره از تست و آفتاب از تو

هست گدا از تو بادشاه از تو ‏ ‏ ‏ عاجزی از تو هست و جاه از تو

سرخورد از تو و تو ار بزرگ ‏ ‏ ‏ پشه از تو ز تست پیل سترگ

کوه از تو و نیز کاه از تو ‏ ‏ ‏ ابر باران و آب چاه از تو

نور از تو و نیز نار از تو ‏ ‏ ‏ گل ز تو گشته است و خار از تو

فرشش خاک از تو چرخ بام از تو ‏ ‏ ‏ بنده بیراه نیکنام از تو

شادمانی ز تست و غم از تو ‏ ‏ ‏ خنده از تست و چشم نم از تو

سختی گر مرا در آید پیش — دل من می شود ز سختی ریش

هر بلائے که پیش من آید — وز غمش خاطرم بفرساید

می شوم همچو ارد پژمرده — خاطرم اندوهگین دل افسرده

صبر از دل همین شود کافور — وز پریشانی عقل گردد دور

حافظا ما اگر کی یقین دانم — دمبدم نام تو همی خوانم

لیک از اینکه ندارم صبر — این بلائے خفیف دارم جبر

این بلا دافع بلائے بزرگ — این زبان دافع زبان سترگ

چارهٔ کار من تو هستی دانی — هست دشواری از تو آسانی

دمبدم تو کنی خیال به من — از غلط فهمی‌ام برنج و محن

دمبدم از تو مهربانی ها — دمبدم از تو دلستانی ها

همچو طفلی که زار میگرید — نیست او را خبر ز نیک و زبد

طفل هر لحظه گریه می آرد — مادرش فکر او بدل دارد

بر تنش روغن او همی مالد — طفل نادان بجهل مے نالد

مادرش چون علاج جوشاند — طفل خود را بسے زشت ماند

غلط داند آن دوا را زہر — گر بود خوب را بداند قہر

نیست او را مجال جنبش و نقل — نیست او را تمیز دانش و عقل

چون بکار است کیستم غور خیال — طفل در دل کند فضول ملال

مادر شفقہ بود کوشان ہا — شفقت میکند بر او از جان ہا

دادہ مہر تو با مادر ہا — پوشید او طفل خویش در چادر

او حفاظت ز خشک و تر دارد — سوے ہر نیک و بد نظر دارد

در دل مادر است بس الفت — دور از طفل میکند کلفت

مہربانی تو دادہ با ام ہا — از تو آغاز و ہم ز تو انجام

این ہمہ مہر مادران از تست — دادہ مہر مادران ز نخست

من چو آن طفل شیر خوارہ و خُرد — می شناسم زمی نہ صاف و درد

از غلط فہمی و ز نادانی ہا — بشناسیم مہر پنہانی ہا

شفقت را ز تست چشم بمن — بہ خطا ام مکن تو خشم بمن

نا شناسیم لطف از شناخت
تا شناسیم جود و احسانت

تو همیشه به من نظر داری
نیز محفوظ از خطر داری

شکر الطاف تو چگونه کنم
شکر اکرام تو چگونه کنم

آبرو از تو در جهان دارم
لطف تو ظاهر و نهان دارم

داده دست و پا پی رفتن
این زبان داده بهر گفتن

این زبان شکر تو همی گوید
تا که خویشش را همی جوید

به بدن داده هزاران عضو
از رگ و خون درست صدها ج

چون کنم شکر تو ز هر سوئی
دارم احسان تو ز هر سوئی

این شکم از تو آب و نان یابد
در پی شکر تو نه بشتابد

تو قوت هضم معده را دادی
به بدن طاقت غذا دادی

دست و بازو تو داده به بدن
شکم و پشت و پا سر و گردن

سیئاتم روز و شب خطا و قصور
سر من گشته است پر ز غرور

تو به فضل خود هم به راه آری
دمبدم تو به من نظر داری

از خطا لطف نجات دهی / دست بر هم قوت حیات دهی

شکر عفو خطا و بخشایش / شکر جود و عطا و آسایش

شکر از باز داشتن ز خطا / شکر از دور داشتن ز جفا

میکنم شکر من بدرگاهت / نیست راهی مرا بجز راهت

میکنم شکر تو ز هر سوی / که ندارم بجز تو من کوی

پیش کس گر روم من از غفلت / وا رهیم ... کنی تو از رحمت

چون شوم من بسوی تو نالان / می کنی تو مرا چو خوش حالان

شکر تو از دل و ز جان آرم / که بجز تو دگر نه میدارم

او رفت چون نظر بحسن و جمال / میکنم سوی عشق تو خیال

تو مرا از خطا نگه داری / از عنایات خود بره آری

شکر این داشتن براه صواب / شکر محفوظ داشتن ز عذاب

میکنم شکر نعمت تو بسی / که ندارم نظر بسوی کسی

مال مردم چو مار میدانم / درد دل خویش خوار میدانم

می‌کنم شکر تو که از الطاف / سینه‌های ازین بلا صاف

در سرم چون غرور سے آید / خوف تو هم ضرور سے آید

شکر تو می‌کنم که تو ز غرور / سبکی از ره عنایت دور

هم درین دهر آبرویم ده / با خلائق تو نیک خویم ده

پیش دونان مرا مده ذلت / پیش هیچ و هیچی مده خجلت

پیش هیچ و هیچی مبر ما را / تو از الطاف خود بنحو ما را

حاکم ما تو کی و ما بنده / پیش کس چون شویم شرمنده

از کرم تو مرا به نعمت دار / هم بهر دو جهان به رفعت دار

شرم دارم ز طعنهٔ مردم / عقل و دانش همی به گردد گم

من که دارم بخویش شیشهٔ ننگ / شفقت کن بهر سنگ سنگ

حاجت من بدست خویش برار / حاجتم را بغیر خود مسپار

تو مرا ملتجی بغیر مکن / این دلم را ز کعبه دیر مکن

رزق ما را ز گنج خویش بده / وقت حاجت به مهر بیش بده

آرزو میکنم به عجز و نیاز | من ندارم عبادت و نه نماز

همه عمر من گذشت بیجا | دست حاجت نبرده‌ام یکجا

آرزوها بدرِ تو دارم ها | دست حاجت بسوی تو دارم

همه حاجات من بدار از غیب | از جوانی رسانده‌ای به شیب

این سیاهی شب بروز رسید | همه شب درگذشت و صبح دمید

درگذشت این شباب من بنشاط | ضعف و پیری کنون نهاد بساط

این نشاطم مرا نگاه بدار ها ها | از عنایات خود بجاه و بهار

جمله حاجات من بوقت شباب | از درِ تو برآمده به شتاب

شد چهل سال در خوشی و آسایش | الهی راست های بخشایش

تو طفلی مرا جوان کردی ها ها | تو توانا ز ناتوان کردی ها ها

و بهم حاجتم برآوردی | شفقت کردی و غمم بردی

شد چو اینک زمان پیری راست | از تو امید دستگیری هاست

با امید تو نیست ما را غم | دل من سوی تو رود هر دم

با امید تو چشم خود دارم	با نهیب تو غم نمی آرم
در جوانی چو از تو بودم شاد	تو به پیری مرا به خواهی داد
من کنون آمدم بدرگاهت	سر من گشته خم بدرگاهت
بجز در تو کجا روم بنده	از گناهان خویش شرمنده
سبب بی غمی تو بود از کار جهان	حال من نیست پیش تو پنهان
روز و شب انتظار می دارم	جان از درد زار می دارم
سوی تو انتظار می دارم	دل خود بیقرار می دارم
چونکه موی سیه سپید شود	در دل من همین امید شود
که سیاهی من کنی تو سپید	هم برآید ز درگه تو امید
از دل من تو کن سیاهی دور	این سیاهی من تو کن کافور
از گناه هم مرا نجات بده	از امید تو مرا حیات بده
عفو کن جرم و هم خطایم را	کن تو مقبول این دعایم را

تمام شد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اے کہ در یادِ تو مخلوقِ جہان | جملہ در یادِ نہان و عیان شد

نام تو وردِ زبانِ ہمہ کس | آدمی زادہ و ہم پیل و مگس

گشتہ در یادِ تو ہم زاہد و مست | جملہ دارند بالغامِ تو دست

نام تو وردِ زبان سپید ارند | یادِ نامِ تو زجان سپید ارند

یادِ تو شاہ جہان سپید ارد | نام پاکت بزبان سپید ارد

نام تو وردِ گدا سپید ارد | ہم بنامِ تو صدا سپید ارد

ذکر تو جن و ملک سپید ارند | یادِ تو عرش و فلک سپید ارند

ہر گیاہے کہ بروید ز زمین | دارد او یادِ تو در قلب ہمین

وردِ نامت ہمہ گلہا دارند | نام پاک تو بدلہا دارند

یادِ تو مرغ و بہایم دارند | دل خود سوئے تو دائم دارند

یادِ تو در ہمہ ملت دارند | در ہمہ کثرت و قلت دارند

هندیان جمله هزاران فرقه — سندیان نیز به چندین فرقه

اهل اسلام همه از که و مه — مذهب شان همه هفتاد و سه

جمله ایرانی و تورانی هم — رومی و شامی و افغانی هم

چینی و برمی و هم جاپانی — زنگی و استریا یونانی

همه افریقه و امریکن هم — ایشیا یورپ و تازی و عجم

جرمن و انگلش و فرنچ و روس — هم یهودی و نصارا و مجوس

همه اقراری توحید تواند — همه دل بستهٔ تمجید تواند

همه یاد تو بجان میدارند — همه سوئی تو فغان میدارند

جمله سوئی تو زبان میدارند — هم بیاد تو لسان میدارند

من بهر سو که گذر میدارم — نور پاکت بنظر میدارم

با ملایک تو عبادت داری — آن عبادت بریاضت داری

دم بدم تن به مشقت دارند — پئی تو محنت و دقت دارند

آنکه حاصل کنم از یاد تو من — او نه پابند باین محنت تن

منزل تو به پل بن شده است — مهر و مه آب و گل بن شده است

خاک برآب ز تو شد قایم — آتش و باد به حکمت دایم

جمله اشکال تو کردی از خاک — گشته این خاک هم از حکم تو پاک

خلقت مختلفه گشته ز تو — این همه نقش به گل بسته ز تو

مختلف صورت انسان کردی — مختلف هیئت حیوان کردی

مختلف شکل اناث است و ذکور — مختلف شکل پری دارد و حور

روز و شب خلقت بجید عالم — می برآری و بری سوی عدم

آدمی زاده به شکل دیگر — هر یکی گشته ز دیگر بهتر

مختلف شکل برادر با هم — مختلف رخت برادر با هم

مختلف صورت فرزند و پدر — مختلف سیرت شان همدیگر

قسمت روز رسانی به همه — حکم خود روز برانی به همه

روزی روز رسانی با من — میکنی لطف نمایانی با من

روز و شب اینچه که باید با من — هم ز لطف تو بیاید با من

زنده از رحمت تو سے مانم ... از غذا تازه تو داری جانم

آن غذا روز شود بخت بزخام ... زان گوارا و لذیذ است طعام

من چو عازم به سفر می گردم ... می چشانی همه گرم و سردم

پیش از آنکه رسانی به مقام ... پر کنی خوان ز خورش آب بجام

روزی من ز جهان می آرند ... پی من خوان همگان می آرند

جا بجا آب بلا منت خلق ... پی سلطان و پی صاحب دلق

نعمت آب غنیمت از تو ... شد بلا منت و قیمت از تو

هم بدریا ز تو آب است روان ... گشته از آب همه زنده بجان

کل شے زنده تو کردی از آب ... تشنگی همه بردی از آب

آب پاکیزه براری از خاک ... پاک گردد همه از وے ناپاک

نعمتے نیست چو آب اندر دهر ... از تو پر گشته بانهار و به بحر

بیحساب آب بدریا و بچاه ... بیحساب آب بصحرا و براه

جا بجا چشمه و جوی است ز آب ... تا که یابند همه تشنه شتاب

گر نبودی ز تو دریا و بحور ۔۔۔ یافتی آب کجا وحش و طیور

چون کنم شکر و سپاس تو قدیر ۔۔۔ گشته ام از کرمت مثل اسیر

آبرو از تو بداده ام بجهان ۔۔۔ حال من نیست بنزدت پنهان

صورت پاک ز تو یافته ام ۔۔۔ صورت از خاک ز تو یافته ام

می کنم شکر عنایات تو من ۔۔۔ گر نه دادی تو مرا عیب به تن

درد و سختی به من آسان کردی ۔۔۔ پی هر درد تو درمان کردی

نه لیاقت نه هنر میدارم ۔۔۔ سوی لطف تو نظر میدارم

تو ز الطاف ستانی مارا ۔۔۔ تو ز هر درد رهانی مارا

یک گدا از تو شهنشاه شود ۔۔۔ صاحب مملکت و جاه شود

شد همه عمر بامید و بیم ۔۔۔ دل و جانم ز غم و درد دو نیم

چشم دارم بر دست حاکم ۔۔۔ روز و شب گشته بکوئی حاکم

دل چو سیماب طپان می باشد ۔۔۔ سختی و صدمه بجان می باشد

منصب ظاهر سیم گشته و بال ۔۔۔ بی منصب شده در رنج و ملال

همه دانند سیر حاکم	هم مقرب به سیر حاکم
دل من داند من می دانم	که چه حالت بر سینه جانم
گرچه من منصب عالی دارم	این دل از یاد تو خالی ندارم
پیش دمی سجده نکردم پیشت	من سر خویش نبردم پیشت
در دلم نور ز عرفان در ده	پی رنجور تو درمان در ده
دل من کن بسوی خود مایل	وقت حاجت بسوی خود سائل
شیشه خاطر ما را شکن	ده نجاتم تو ز هر رنج و محن
تاب گفتار کسی نیست مرا	جز تو ام یار کسی نیست مرا
تو نگهداری ز عنایات نظر	می رهانی تو ز هر خوف و خطر
می رهانی تو ز هر جور و ستم	می رهانی تو ز هر درد و الم
می رهانی ز بلاها ما را	می رهانی ز خطاها ما را
این دلم هست پر از فتنه و زور	روز و شب مانده به فسق و فجور
از پی قطع هزاران تدبیر	می کنم لیک ندانم تقدیر

از پی نفع نه کرده به فریب
فتنه و زور سپه زر و زمین
گاه کردم نه نیکوئی به کسی
وقت سختی نه رسیدم به کسی
نشده کار کسی از دستم
نه به فریاد کسی برسیدم
من رسیدم نه به امداد یتیم
مردمان نیک مرا انگارند
حسن ظن بیش بدارند به من
لطف تو بر من مسکین شده بیست
گرچه کردار ندارم نیکو
فرض تو هیچ ز من شد نه ادا
تو ز الطاف نگه دار مرا

سیه روی من سوی بالای شب
شب و روز خواست مرا کار همین
عمر در زور گذشت است بسی
نشده بهره ور از من کسی
نه گهر از پی مردم بستم
نه به امداد کسی برسیدم
من رہاندم نه کسی را از بیم
لطف بر من به عنایت دارند
الفت خویش بدارند به من
لیک همه عزت و تمکین شده است
یافتم عزت و توقیر ز تو
با در ست آمده ام هیچ گدا
از عنایات به در آر مرا

کن زبانم بستایش مایل | دل و جانم به نیایش مایل

نه تمیز است مرا هم نه شعور | روز و شب مانده بعصیان و قصور

چون شود بنده زاندوه بجان | سوی تو می دود افتان خیزان

سختی چون برسد بر بنده | سوی تو میرسد او شرمنده

تو ز الطاف بپذیری او را | تو ز اشفاق بگیری او را

او ز سختی چو هراسان گردد | جمله مشکل ز تو آسان گردد

سوی تو آمده ام من بنیاز | سوی تو گشته همه تن بنیاز

دارم از لطف تو امید چنین | که خطائی من بیچاره ببین

کارساز من بیکاره توئی | چاره بنده بیچاره توئی

یاد خود کن بدل ما قایم | تاکه باشیم بیادت دایم

تو مرا از ره الطاف بگیر | از ره لطف دعایم بپذیر

کن تو مقبول مناجات مرا | تو روا کن همه حاجات مرا

تمام شد

خاتمه کتاب هفت پیکر در هفت اشعار

از حروف اول و آخر شعر ۱۹۵۲ مسیحی و از حروف آخر مصرعه ها اول و حروف اول مصرعه های دوم هر شعر تاریخ ۱۳۰۲ سنه فصلی و در مصرع اول شعر مقدم ۱۳۱۲ سنه هجری و در مصرعه دویم شعر مقدم ۱۸۹۵ سنه عیسوی ظاهر میشود

۵	هزار بار شکر از دل و جان بسوی خالق ماه و اختر	۲۰۰	۲	به بخشش او امید دارم که هست آتش عزیمت ور	۲۰۰
۷	ز لطف او کند زبان دان کند هنرمند او زنادان	۵۰	۲۰	کند ز فاسق ستون ایمان کند گدا را چه شاه کشور	۲۰۰
۵۰	نوشته ام چند شعر در حمد بود مقصود از نیایش	۳۰۰	۲۰	که من نه دانم ز لفظ و معنی نیم ز شاعر نیم سخنور	۲۰۰
۷۰	عیوب او را امید دارم ز نکته دانان نیک و زیرک	۲۰	۲۰	که او ز الطاف خویش سازند این سقالم چو زر و گوهر	۲۰۰
۴۰	ستایش و حمد ختم کردم بدید عنبر بادر من	۵۰	۲	به گفت موسوم کرده باید کنون مناجات هفت پیکر	۲۰۰
۳۰۰	شدم چه فارغ ز نام او فکر سال تصنیف بود روحی	۱۰	۴۰۰	خیال تاریخ شام تا صبح برده صد پیچ تاب در سر	۲۰۰
۶۰	سرورش پاکیزه داده مژده بیا که مقبول شد دعا ها	۱	۷	ز درگه او قبول گردید چون مناجات هفت پیکر	۲۰۰
۵۵۲	۱۳۱۲	۶۳۱	۶۷۱	۱۸۹۵	۱۴۰۰